

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
Na pol roka — — — — 1 " — "
Na štvrt roka — — — — " 60 "
Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelja :

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a
GERHARD NÉMETH.

*Redakcia a vydavateľstvo : V Budapešti
VIII. ker., Práter-ulica 44.*

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedneho 5 stlpeového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Socha sv. Petra v Ríme.

Úprimné a dobre mienené slovo.

Presvedčeným som, že málo bolo takých čitateľov „Slovenských Listov,“ ktorí by príjemne boli dotknutí bývali článkami namierenými oproti ľudovej strane. Za netaktické a nepolitické držím i ja vyrojenie sa „Slovenských Listov“ v článkoch „Kadencia“ a „Vlk v rúchu ovčom“ na ľudovú stranu, no myslel som si, že bez ďalšej ozveny odznie tento dobre nerozmyslený nápad, ako iné podobného druhu nešikovné „štilúbungy.“ Keď ale náš „Krešťan“ nenechal nepovšimnuto tento najnovší nápad na ľudovú stranu a tak dokázal, že mu záleží na mienke slovensky čítajúceho občianstva, a keď „Slovenské Listy“ i ďalej nechutne a netrebné pokračujú v útokoch; za potrebné držím verejne a tvrdo osvedčiť sa, že pokračovanie „Slovenských Listov“ držím za nemiestne a neseriozne, a že v hlavnom tóne úplne súhlasím s dopisovateľom článku „Kadencia a čertové kopyto“ uverejnenom v 17-tom čísle „Krešťana.“

Držím za potrebné toto osvedčenie už aj preto, aby sa nedomnievalo široké publikum a menovite bezžisťní privrženci ľudovej strany, že „Slovenské Listy“ tlumočia našu verejnú mienku, a že majú za sebou četných privržencov, Ani chýr! Ja síce píšem tiež *vylučne v mene svojom*, ale ubezpečujem, že so mnou jednako smýšľa prevažná väčšina triezvo, zdrave a čestne mysliacich ľudomilov a bezžisťných synov slovenského ľudu drahej našej vlasti uhorskej.

Pán redaktor „Slovenských Listov“ svojím pokračovaním núti i tých málo svojich priaznivcov, ktorí mu do teraz ešte naklonení ostali, aby prišli k presvedčeniu toho, že jeho celé účinkovanie vo verejnom slovenskom živote je podkopná práca, on drká do každého, zadrapuje sa do všetkého, akoby zo športu.

Je síce pravda, že zdravá kontrolia a polemia je vždy treba, lebo ona slúži k čisteniu a tribeniu; je práve takou pravdou, že keď je niečo nezdravé, treba to liečiť, zlé nahradzovať dobrým, — ale len všetko na slepo rúcať a búrať, nezdravé dráždiť a píchať bez zaopatrenia sa istými hojacimi liekmi nemá absolute žiadny smysel dotedy, kým na miesto rozbúraného nie sme v stave poskytnúť iný stály základ a garanciu trvácne dobrého.

Dobre som si povedomý toho, že siaham do osieho hniezda a že pustia do mňa svoje jedovaté žihadlá, ako *do evanjelika* menovite tí naši národovci až „do ostatných konsekvencií,“ ktorí už pri prvých „konsekvenciách“ hodili flintu do reči; no mám na dostač osobnej samo-

statnosti a o lásku nestojím, hnevu sa nebojím. A ponevác nič nerobím bez presvedčenia a dôvodov, dovolím si aspoň pár črtov hodiť k ospravedlneniu mojej declarácie dotyčne „Slovenských Listov“ a „Krešťana.“ Logicky a celkom holo vyvážiť dôvody je nemožno, upadol bych práve do tej istej chyby, čo „Slovenské Listy,“ keby som mnohé veci verejnosti pretriasal.

Úplnú pravdu má dopisovateľ v „Krešťane,“ že slovenským ľuďom ešte žiadna udalosť tak nepohýbala, ako utvorenie ľudovej strany, tento ešte nič tak nezachvátilo a nerozrušilo v dobrom smysle, ako tento mohutný krešťanský pohyb. Práve preto každý priateľ slovenského ľudu musel byť upozornený na tento fakt, a každý, kto len trocha ďalej vidí od nosa, musel s ním i rátať a dľa možnosti ho využiť v prospech ľudu samého. Či nám nemuselo srdce radosťou zaplesáť, keď prišli k poznamu svojej ľudskej dôstojnosti, svojho práva do teraz takmer mrtve a pohoničom dľa ľubovôle hnané massy slovenského ľudu v Trenčíne, v Orave ba až hen v Spiši, Zemplíne atď., keď tieto začali rozmýšľať a nedali sa viacej hnať na jarmok, ako hoviadka. Pohyb tento bol autochtonný, on posiel z ľudu a prinútil i tých pastierov, ktorí sa posiaľ nestarali dost o svoje ovečky, pravou cestou viesť sebe sverené stádo. Nám ale, ktorí tvrdíme, že stojíme v službe ľudu a v službe bránení jeho práv, sám tento ľud ukázal cestu, po ktorej ho máme viesť. Nuž a či toto rozrušenie spočívalo snáď na nezdravých základoch, snáď sa ono protivilo tendenciám opravdových slovenských rodolubov, ktorí sú eo ipso i bezžisťní uhorskí vlastenci? Absolútne nie, však to rozrušenie, ten pohyb bol mravný, spočíval na náboženských citoch a presvedčení; náš ľud sa srazil v jedon šik pod znamením *krížca*, na obránenie viery a pravdy, za ktorú náš Spasiteľ Ježiš Kristus vykruvácal na Golgothe!

Teda našou povinnosťou bolo pridružiť sa verne a stále k pohybu, vyvolanému pôsobením ľudovej strany a síce k vôly *ľudu samému*, pre účinky a následky, kto on v ňom vyvolal bez ohľadu na všetko iné, bez pľadu na to, kto rozožal tento pohyb, kto zapálil túto žiar a aké mal pri tom bočné, alebo osobné pohnútky. Tá radostná skutočnosť, že ľud začal čítať, myslieť, že sa vedel oduševniť a tak i osamostatniť, že dokázal obdivuhodnú vytrvalosť, je manna nebeská padnúca nám ako dar Boží z neba. Nepočítaj s týmto darom, bola bo bývala alebo nekonečná hlúposť a politická nezralosť, alebo nevysvetliteľná zaslepenosť a pred-

pojatost. Pýtam sa ku príkladu, kedy by sme boli mali ohodnú príležitosť massám národa tak od srdca povedať úprimné slovenské slovo, a podvrátiť to biedne osočovanie, ako by sme my neboli tí najoddanejší synovia našej drahej vlasti? A keď ku tomu úradný program ľudovej strany *nič* neobsahoval v sebe, čo by bolo čelilo proti našim snahám, ba naopak, v osobitnom punkte uznával naše oprávnené a zákonné sťažnosti; — nuž myslím, že s celkom dobrým svedomím sa mohol pridať k tejto strane každý dobrý Slováč a vlastenec.

Teraz pozrime, či my, ktorí sme si zastali pod zástavu ľudovej strany verne a bezúštalne sme vytrvali pri nej a aj dnes sa priznávame k jej neohrozeným bojovníkom, hovorím, či sme mali alebo máme príčinu toto oželeť alebo sa práve stydiť, či máme nejakej oprávnenej sťažnosti oproti ľudovému pohybu a tak samej ľudovej strane? Ja (a myslím všetci moji zásadni priatelia) smelo vyznávam, že vonkoncom nie, a že teraz práve tak oduševnený pokračujem v boji inaugurovanom touto politickou stranou, lebo vidím neodškriepiteľné výsledky a výdobytky jej účinkovania. Na túto moju deklaráciu mnohí zvláštne pokývnu hlavami, a predsa je tomu tak, moje očakávanie ľudová strana nesklamala v ničom. Pravda kto reálne nesmýšľa, kto žiadal a čakal nemožnosti, ten je snáď neuspokojený. Ale len treba dobre distingvovať! Ja som sa nestaral o vysokú politiku, neposudzoval som nikdy účinkovanie strany na hor t. j. na sneme, — od tohoto v terajších pomeroch a jeho složením nemáme čo čakať, môže tam niekto trebárs na Acolovej harfe najprenikavejšie tóny vydávať, je to bezťak hlas volajúceho na púšti — ale ako som už prizvukoval, ja som mal pred očima vždy len zástoj strany v *ľude samom*, bolo mi smerodajným pôsobenie výlučne vo vrstvách ľudu. A tu som sa veru Bože nesklamal, tu sme zaviazaní ľudovej strane tou najväčšou vďakou. Mám i toto dokazovať? Nech hovoria skutky. Ľud číta tisíce čísiel dobrých časopisov: „Kreštana“, „Ľudových Novín“, „Hlásnika“ atd., povstaly mnohé potravné, gazdovské, svépomocné a iné spolky, ktoré povzbudzovaly k vážnej a čestnej práci a zdržovali od telo a ducha moriacej slopanice; tu sú ľudové banky v spoľahlivých kresťanských rukách, ľud sa vymaňuje z hmotnej poroby, z osydíel úžerníkov, prichádza k poznaniu svojich práv, svojej ľudskej dôstojnosti, každodenne máme príležitosť účinkovať naň v smysle kresťanskom; tu byly volebné boje, kde sa ukázala húževnatosť a peknoduchosť menovite nášho katolíckeho pospolitého ľudu,

krivdou on bol prebudený, v ňom uložené zlato v ohni sa očistilo a ukázalo sa v svojom blesku jeho nepriateľom, zdercom a úbijcom. Mám ešte ďalej vypočítovať blahonosné pôsobenie ľudového pohybu na dol? Myslím, že je dosť k presvedčeniu každého zdravo mysliaceho človeka. A bolo len na osoh dobrej veci i naše stýkanie a poznanie sa navzájom s ľuďmi, ktorí boli z nás informovaní zväčša len židovskou verejnou mienkou, touto tlačou a takými hladošmi, ktorí žili a žijú z rajtovania na koničku patentovaného vlastenectva; presvedčili sa o nás, ktorí sme boli teda očernení, zaznatí i naše najčistejšie najčestnejšie snahy, naša samožertva v záujme kresťanského slovenského ľudu predstavená ako špatná, podkopná sebecká práca ba ako vlastizrada. Neprospeľo to i nám i nami zastávanej veci, keď sa nad slnko jasnejšie mohli presvedčiť, že my síce milujeme zápalom celej duše náš ľud, že sme schopní zaň čokoľvek obetovať; ale milujúc, bojujúc za ľud, milujeme i tú vlasť, ktorú on obýva, nepovažujeme ju len za dojnú kravičku, nekričime „chleba, chleba dajte sem, ináč vám utčiem;“ ale súc verní synovia našej rodnej matky, sme ešte vernejší a oddanejší synovia našej drahej vlasti uhorskej, hotoví za ňu žertvovať kedykoľvek vítam et sanguinem (život a krev) — bárs nás tu mnohí považujú len za trpených pastorkov! Poznanie nás prítiahlo k našej spoločnej kresťanskej pravde i veľmi mnohých dľa reči síce i do teraz našich, ale od nás predsa zo strachu bočiacich; tí maďarskí patrioti ale, ktorí boli o našich snahách neprave informovaní poučili sa o opačnom.

Toto by bolo asi pôsobenie ľudového pohybu na dol.

Ale pozrime i na pôsobenie na hor, na ktorom „Slovenské Listy“ tak rajtujú a si domýšľajú, že svojím umom, bystrozrakosťou a nevšedným politickým čuhom odokryly niečo neočakávaného, prekvapujúceho, hlboko sa nazrely do kariet ľudovej strany a sú mementom pre „národnú stranu.“

Už som označil moje stanovisko a tak mne je parlamentarné účinkovanie celkom irrevalentným, ja som od tohoto pre nás pranie neočakával a tak som sa vonkoncom v ničom sklamať nemohol. Myslím, že s týmto bol každý z nás na čistom, keď sme si zastali pod zástavy ľudovej strany. Len vždy dobre distingvovať. Kto čakal, že ľudoví rečníci v parlamente sa budú boríť za naše národné snahy, to nebol reálny človek, ten ani nezavoňal, čo je politický boj, bol v najlepšom páde naivný snilko ak nie doprosta hlupák. Lebo odhliadnuc od toho, že by to bolo bývalo bez všetkých praktických

výsledkov, odhliadnuc od toho, že by sa týmto ľudoví vyslanci nemožnými boli stali i v svojich vlastných okresoch i v samom parlamente, ktorý sa teraz nachádza v dakomsi paroxysme, jako my môžeme očakávať od rodeného Maďara znajúceho nás len dľa zlého chýru, aby sa on oduševnil, boril a bil za tie ciele a túžby, ktoré my rodení Slováci a silní národovci každodenne krok za krokom zradzujeme, dokazujúc až na dosť malé výnimky nie len nedôslednosť a nevytrvalosť, ale práve dakúsi všeobecnú bezcharakternosť a osobnú chabosť! Nie je až smiešne žiadať od Maďara, aby pre Slovákov vyhraboval kaštany z pahrapy? Ja teda nielen že som nebol sklamaný parlamentárnym účinkovaním, ale som ani len tolko neočakával. Neborme do ohľadu, jaký by mal byť ten parlament, lež rátajme s tým, jak v skutočnosti je a jaký duch tam panuje. Nemajme za zle tým maďarským mužom, ktorí len všetko zlé počuli o nás pred založením ľudovej strany, ktorým naše sťažnosti oproti macošskému zachádzaniu s nami, byly predkladané len jako hrubý nevd'ak voči dobrej vlasti, že sa snád' naraz neemancipovali zpod svojich predsudkov, a že ešte veria, že sa medzi nami nachádzajú i nevlasteneckí agitátori. Spokojme sa na začiatok s tým, keď verejne uznali a konštatovali, že sa nám robí krivda, a že sa v živote ani to málo neprevádza, čo nám poskytuje národnostný zákon; vyčakajme pokojne ten čas, kým spolupobcovaním a účinkovaním s nimi jich úplne presvedčíme o našich bezžistných a len k dobru vlasti smerujúcich snahách.

Ale dajme tomu, že jeden lebo druhý z representantov ľudovej strany sa snád' i previnil a my máme opravdovú príčinu k sťažnostiam. Nuž i vtedy sa pýtam, či máme s kúpeľom i dieťa vyliat', a pre podknutie sa jednotlivca odsúdiť celú stranu? Koľko nehodných následníkov má i náš Vykupiteľ, ktorí sú tu jeho zemskými representantami, máme toto pripísať na vrub kresťanstva a zanevref na kresťanstvo samé? Alebo idem ešte bižšie; ja by som sa pod'akoval a špatne pozrel tomu do oči, ktorý by odsúdil a znevážil celé slovenské evanjelictvo preto, že niektorí a to dosť početní moji spoluveriaci dali sa zakúpiť či za povetrné mosty, úrady, či za reellnejšie cvindziace prostriedky, jako črieda baranov a pri tom boli dosť drzími svoju osobnú špatnosť chcel' kryť kepienkou horlivého evanjelictva.

A konečne bud' me i spravodliví, uznanliví, a nehľadajme cudziemu mrvu v oku, kým v našom vlastnom ani brvna nevidíme.

Predpokladajme, že by bol dakýsi dohovor — aký ale v skutočnosti nikdy nebol — medzi

ľudovou a „národovou“ stranou. Každý dohovor predpokladá isté výhody a zase povinnosť, položme teda na vážku, čím sme prispeli my ľudovej strane a zase ona nám. Špatne ukáže vážka v náš neprospech. Ved' je všeobecne známa vec, že (vynímajúc senický okres), kde prišlo rozhodovať pri voľbe ľuďom priznávajúcim sa k národnej strane, nechali títo ľudovú stranu v blate — na spôsob Kossuthistov s podržaním svojich princípov. Mám menovať? Načo! Kto neverí, nech sa opýta Krupca, Burjana, Štefanoviča a najnovšie Hlinku, a tu už keď nie v inšom, nuž mali garanciu v osobách.

Toto by bolo niekoľko na ukážku z tých mnohých povediteľných dôvodov, ktoré ma nútia otvorone si stať k ľudovej strane a zazlieť vyrojeniu sa „Slovenských Listov“.

Nemúfme pochopy, nežiadajme nemožnosti, nechcime ľudovú a národnú stranu prikryť pod jeden klobúk, však to nechceme ani my ani ony. Dakási nová, národná ľudová strana, ktorú by chcely mať „Slovenské Listy“ je ale na teraz nesmysel. Nehľadajme a umelé netvoríme protivy, keďže sa shodujeme v jednom a veľmi závažnom bode, keď sú naše snahy totožné v láske a zaujatí sa za náš dobrý, kresťanský ľud bez rozdielu vierovyznania. Nuž pestujme zved'ad'ujme tento spoločný punkt, túto vzájomnú našu prácu, ináče cesty naše môžu byť rozličné, len vôľu majme stejnú, nechajme ísť ľudovú stranu svojou cestou, my pod' me tiež svojou, dá Boh, že naša spoločná dobrá vôľa svedie naše cesty v jednu k všeobecnému blahu našej milovanej vlasti nášho drahého Uhorska.

„Slovenské Listy“ tiež lepšie urobia, keď budú pestovať naše špeciálne záujmy a ľudovej strane dajú svätý pokoj.

Dosť máme našich vlastných bied, dosť čistenia pred našimi dvermi, tu dosť práce, vysúkajme rukávy v shode a láske, nechajme, čo nás nepáli, a nedusme ten ohník, ktorý nás len zohrievať môže pri našej práci.

Dr. Julius Markovič.

Odhalený, ľud mamiaci, liberalismus.

Moloch spoločnosti.

V druhej časti tohoto sväzku mojich budiacich hlasov som poukazaj tie nebezpečenstvá, ktoré vyhrážajú sa našej drahej vlasti, jestli liberálny rozmer i ďalej panovať bude. V tretej čiastky našej knihy treba zaoberať sa s tým

Molochom („Moloch“ sa menovala u pohanov jedna železná modla, ktorú rozžeravili a deti jej do lona hádzali) ktorému liberalizmus koná obeť z detí tejto vlasti pozostávajúcu, a ktorý vo svojom neukrotiteľnom smäde žiada i tú poslednú kvapku krvi ľudu spoločnosti. Pozrime si tohoto Molocha vo svojej nehatosti, obznámme sa s jeho podstatou, aby sme poznajúc ho varovať sa mohli, jeho pustošiacu moc do cesty také obranné zámky postavili na múroch, an ktorých sa jeho meč vyštrbí, guľky prellujú, medzi múrmi ktorých spoločnosť môže zachovať svoju neodvislosť, zachrániť svoje záujmy a docieľiac prospech na základe svojej práce lepšiu budúcnosť si môže založiť.

1. §. Podstata Molocha.

Molochom spoločnosti je neobmedzená vláda peňazí, ktorá za posledný cieľ svojho namáhania pokladá prevrat kresťanského poriadku spoločenského; vykorenenie všetkej vidinnosti, roztrhnutie sväzkov spoločnosti, slovom úplne dal zničiť našu národnú kultúru. Celá vláda tohoto Molocha je založená na tom mocnom rozmere, že pomaly síce, predsa ale matematickou istotou vždy bliž prichádza k tomu cieľu, že prostredne ujíma výnos dorábajúcim triedam, a ho pričína k hrbe shromážděných kapitálov. Svoje pokračovanie vliat on do samostatného rozmeru, ktorý sa vtedy založil, keď do módy prišli k vôli obehu cenné papiere a bursy. Z počiatku, zakiaľ sa *peniaze*, tedy *peniaze*, a nie *majetok*, dobre si šapamätajme, — nezpotvorily v seba cieľ, a shromážděvanie kapitálu ešte sa nezjavovalo v tak hroznej miere, na pomoc boli obehu a skrze to tak živým učinily priemysel a kupectvo, že náhle zvýšenie zdánlivého bohatstva získalo si celý zástup, štátnych hospodárov, politických mužov a sociálnych mudrcov, ktorí zaslepení súč dočasnými výsledkami toho rozmeru na základe zásad kapitalizmu a industrializmu (pracovitosti) založili spoločenské rozmery, a si pred seba vzali, že tieto budú brániť proti nápadom; prenasledovali počítačové spôsoby dorábania; týmto záujmom podriadili robotnícke triedy, a vôbec protivne sa chovali proti všetkým dorábajúcim triedam; zabezpečiac výsadnú prednosť nedorábajúcim triedam. Slovom založili rozmer liberalizmu, čili čo je všetko jedno: rozmer liberalného merkantilizmu (kupectva), ktorý výsady starého zemanstva v inej podobe zabezpečil gšeftárom: ponepodvracal síce staré authority, lenže novú postavil na ich miesto, zaobmedzenú surovú vládu peňazí, zastával slobodu ľudu, ale len preto, aby sebe škodlivé authority odstránil mohol a len zatiaľ, zakiaľ si nezískal vlády; a

od tej doby pod kepienkou liberálnych hesiel absolutizmus podporuje, lebo takto si lepšie vie dať rady so sústrednenou vládou, ktorá ho i tak poslúcha.

Tento rozmer kapitalistického Molocha, od tej doby, čo jestvuje od predpokladaného veľmi sa deliaci výsledok splodil, pod ktorého vplyvom kláti sa základ západnej spoločnosti; to klátenie aj my cítime, a veď sme dosť ďaleko od prameňa toho klátenia.

Podáva: *dr. Cachtičan.*

POLITICKÉ CHÝRY.

Znížiť pozemkovú daň! A bursová daň kde je? Sotva je deň, v ktorý by ktorý ten vyslanec nezadal písobnú prosbu svojich voličov, v ktorej túto žiadajú, aby pozemková daň znížená, bursová daň ale uvedená bola; čo už aj jednoduchá spravodlivosť žiada. Keď táto otázka do reči príde, ľudová strana postará sa o to, aby sa menovite hlasovalo, nech vidí celá krajina, ktorí vyslanci sú priateľmi chudobného ľudu, a ktorí sú priateľmi bursových špekulantov. Bohužiaľ horniacke obce nehýbu sa ešte v tomto ohľade, tuším je im veľmi dobre, spokojné sú s terajšími pomermi, ani len zákonitú cestu nechcu použiť, aby im pomôženo bolo.

Saksi a vláda. Dľa vládneho časopisu „Pol. Corr.“ vláda doposiaľ častejšie paklovala so saxskými vyslancami. No ľudová strana ani paklovať nemusí s národnosťami, ktorých záujmy na zákon opierajúc sa zastávať kockedy ochotná je, — židovsko zednárske, liberálne tatárske noviny hneď a hneď ju osočujú, že proti vlasti jedná, že je panslavská atď. To je potom rovnaká a spravodlivá miera, pravda?!

Volby v Nemecku 27. júna sa započnú. V Nemecku katolíci tvoria len tretinu obyvateľstva, a predsa ich strana „Centrumom“ rečená je najväčšia (110 členov má); dá Pán Boh, že i pri týchto volbách zvíťazia.

Prečo zaľakoval bývalý minister barón Samuel Josika? Tohto magnáta veľmi rád mal Veličenstvo. Viackrát chcel vzdať sa svojho pekného úradu. Veličenstvo ale neprivoil k tomu. Teraz už vyšlo šidlo z vreca, prečo on zaľakoval. On bol nepriateľom toho, čo Bánffy robil, ktorý veľmi štedro rozdával grófskú a baronskú hodnosť. Dľa Josiku staré magnátske rodiny tratily s tým svoju vážnosť a autoritu; konečne keď akéhosi Hercoga chcel Bánffy barónom učiniť, vtedy Josika vzdal sa svojej hodnosti.

Prázdne mandáty. Štátny tajemník A. Greinzenstein má vzdať sa úradu a vymenovaný byť za správcu rábskej dielne na železo. Následkom čoho prázdny stane sa jeho volebný okres oravický. — Gr. Ondro Festetich tak sa zadlžil, že opustí pole verejnosti a tak aj starobudínsky mandát! (Tento panák bol aj ministrom). — Karol Čipkay ale tiež musí zaľakovať za breznovský mandát, ponevác vymenovaný bude za administratívneho sudcu.

Vyzvanie. D. Propst pensionovaný farár arcibiskupstva ostrihomského vyzýva jarné koruny kňazských okresov, aby sa duchovní osvedčili, či schvalujú jednanie Rosivala a Komlóssyho, a jakú mienku majú o týchto dvoch panákoch.

Tarnóczy pod kriminálnou obžalobou. Tarnóczy, o ktorom barón Kaas vyslovil sa, že je tým najstatčnejším členom liberálnej strany, dostal sa teraz pod kriminálnu žalobu, že sľušoval obecné dokumenty a klamal, ba podozrievajú ho i v zlodejstve. U štátneho pravotárstva oznámila ho vrchnosť policajov.

Volba mešťanostu v Rjeke. V Rjeke pri najposlednejšej volbe do výboru mestského zas zviľazili autonomisti, čili tí, ktorí tak neohrozene bojovali za samosprávu Rjeki. 28. apríla volili mešťanostu, zvolený bol zas len Mayländer (dostal 44 hlasov proti 12 hlasom). Lenže Mayländer nechcel zložiť prísahu, že by spokojný bol s neriadeniami vlády. Na čo správca gr. Szapáry osvedčil sa, že volba nenie platná; lebo k jej platnosti aj táto prísaha patrí. Spolu v najbližšom čase sľúbil vypísať deň novej volby.

Latkóczy štátny tajemník zadakuje, jako píše časopis „H. E.“ a vymenujú ho za administratívneho sudcu. Následkom tohoto prázdny by sa stal balaššagyarmatský okres, ktorý by mamelucký tábor grófovi Antonovi Forgáčovi rád dal.

Vojna na mori medzi Spojenými Štátmi a Španielskom už sa začala. Doposiaľ šťastie Spojeným Štátom slúži. Američania petroleumové pumpy strieľajú na španielske lode. Preto ale — bars už viac španielskych lodí zrazu vzalo — mnohé časopisy tej mienky sú, že Španielčania ešte všetko napraviť n.ôžu.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Zasadnutie 28. apríla.

O doplnení dôchodku nekatolíckych kňazov znejúci návrh pojednával sa ďalej podrobne. Predsedoval Dezider Szilágyi, ktorý oznámil snemovni vyslancov písebné prosby obiec: Sédec, Horpáč, Pereszleg, Und a Fölséák, ktoré žiadajú, aby pozemková daň menšou sa stala, bursová daň ale uvedená bola. Pri desiatom §. len Madarász navrhoval zmenu, ktorú ale mameluci na návrh veľkého mameluka Wlaššiča neprijali. Pri 11. §. navrhoval Imrich Madarász, aby sa pri pozemkovom dôchodku príjem rátať dľa katasterného výnosu. Pôvodná osnova bez zmeny bola prijatá. — Ostatné §§. (je ich 21 §§.) zčiasťky bez dohady, zčiasťky ale s odmrštením navrhovanej zmeny boly prijaté. Na konci zasadnutia navrhoval veľký mameluk dr. Juló Wlaššič, aby nový odsek bol pripísaný k tomu zákonnému návrhu, dľa ktorého tento budúci zákon vzťahuje sa na celé Uhorsko vyjmúc Chorvátsko a Slavonsko. Väčšina vyslancov (mameluci) kývla hlavou, že dobrú vec navrhoval minister.

Zasadnutie 29. apríla.

Pod predsedom Szilágyim aj v treťom čítaní bol prijatý zákonný návrh o kongruie nekatolíckych kňazov. Potom bola reč o vicinálkach. Jozef Madarász povedal, že neprijme ani jednu vicinálku, zakiaľ nezmení sa terajší zákon. Veľkí mameluk barón Daniel sľúbil, že ešte toho roku bude navrhovať zmenu toho zákona. Potom pojednávala sa kupecká smluva s Japonskom. Po dakoľkých slovách Heltaiho ohlásil sa gr. Apponyi, dľa ktorého z tej smluvy nemá Madarász žiadneho osohu. Na dlhšie zaoberal sa aj s colným územím. Bánffy prosil snemoveň, aby táto smluva bez zmeny sa prijala. Väčšia dohoda bola medzi hl. mamelukom a ľavičiakom, ktorí neškodne česali tamtoho. Bez zmeny sa prijalo všetko dľa žiadosti vlády.

Zasadnutie 30. apríla.

Počasiu utešené bolo, keď Szilágyi v prítomnosti dakoľkých vyslancov zahájil zasadnutie. V treťom čítaní bez dohady bol piaty zákonný návrh o kongruie nekatolíckych kňazov. Po zadaní zákonného návrhu ministra Darányiho, ku ktorému len dvaja neodvisiaci prehovoril, prešlo sa na interpellacie. — Minister L. Lukáč odpovedal Thalymu, že munkáčsky hrad nezaujali vojaci sami, lež im prepusteny bol. Thalý ale nebol spokojný s odpoveďou ministra, ktorú prijali aj mameluci. — Kossuth interpeloval v záležitosti jedného ľudového shromaždenia, ktoré zakázal minister vydržiať. Minister povedal, že len z ohľadu na 1. mája zakázal to shromaždenie, aby ono nebolo zádrapkou a príčinou socialistických pohybov.

Zasadnutie 3. mája.

Veľmi krátke zasadnutie bolo dnes. Szilágyi sdelil snemovni, že viac obiec zadalo prosbu, aby daň pozemková znížená, daň bursová zavedená bola. Potom prečítaly sa interpellacie, na ktoré ministri ešte nedali odpoveď. Višontai vystúpil proti tomu, že ministri dlho nechávajú vyslancov na odpoveď čakať. Zajtra daná bude odpoveď na interpelláciu Zmeškala a J. Molnára. Na oslovenie Polónyiho a Horánszkeho osvedčil sa Bánffy, že najbližšie na vedomie dá vyslancom, aká práca čaká na nich. Ináče v tom týždni nebude riadneho zasadnutia.

Zasadnutie 4. mája.

Percel odpovedal na interpelláciu Zmeškala, že ľud v kisucko-novomestskom okrese veľmi potúrený bol; čertov maľovali na steny mamelukov, lajnom natreli kľučky taťarov. Služny Hajdyn vraj celkom dobre sa zadržal. — Zmeškal neprijal odpoveď veľkého mameluka Percela. Kto s ľudákmi zle zachádzal, tomu sa nič nestalo, kto sa ale len vyhrážal mamelukom, toho hneď zatvorili na 6 mesiacov. Kde je tu pravda? — Potom odpovedal Percel Jánovi Molnárovi; zatračoval výraz Molnára „civilným manželstvom nazvaná smluva;“ neprijal ani to, že by zákon dovolil reversále. Zazlieva, že kňazi búria proti matrikárom. (Naozaj? Red.) Budú-li kňazi aj ďalej nahovárať ženíchov, aby nepodpisovali zápisnicu po sobášii u matrikára, proti takým kňazom vystúpi nariadením. Molnár nevezal v známosť odpoveď ministra; potom ale osvedčil sa, že civilné manželstvo nepovažuje za manželský stav. Mameluci kričali. Kubinyi ale kričal, že treba Molnára von vyhodit. Potom povedal, že Molnár korešponduje s panslavmi. (Zmeškal: Však ty ani to nevieš, čo je to ten panslav?). Potom mameluci prijali odpoveď veľkého mameluka.

Socialismus.

Nenie tomu tak velice dávno, že páni mameluci tvrdili, že u nás socialismus nemá pôdy, že u nás sa on nezakorení, lebo vraj Maďarország je hotovým rajom aj pre chudobu. A keď sa daktorý ľavičák ohlásil, oborili sa oproti nemu, jako sa on opováži nemožnými vecami strašiť. Daktori povedali, že až vtedy budú kričať, keď ich biť budú, čili až vtedy budú hľadať prostriedky proti socialismu, keď sa zjaví celkom verejne u nás.

No už ste sa toho dožili, páni liberálni, kričte tedy, lebo vás už bije socialismus, už znebezpečuje vaše masné hrnce.

V takej miere odobierate práva kresťanstvu, v takej miere pripravujete a otvárate cestu zbožnosti a statočnej svedomitosti zba-venému socialismu.

Darmo sa nadúvate, aby ste celý svet naplnili lamentovaním, že izgatovanie nesvedomitých buričov je prameňom socialismu v Maďarorságu. Z čiastky hej, ale aj to len z menšej čiastky. Hlavný prameň socialismu hľadať musíme v planých a spokojnosť podryvujúcich pomeroch našich.

Pozrime len, či jesto u nás slobody? Kto tisne vôz košerovo-liberálneho smeru, tomu je všetko dovolené; kto ale jedine hlasom svojho kresťanského svedomia je vedený v užívaní svojich volebných a iných práv a v plnení svojich občianskych a kresťanských povinností; ten môže rátať na prenasledovanie, na vyhrážanie, na pomstu. To sú veru smutné pomery; k znášaniu biedy, k pretrpeniu neprá- vosti a nátlaku kresťanská trpezlivosť je potrebná, ktorou ale len z viery žijúci ľudia vládnu, čili takí ľudia, ktorí v náboženstve, u nŕh umučeného Pána Ježiša Krista hľadajú svoju potechu, uspokojenie seba.

Kto nemá viery, kto je zbožnosti zba-vený, ten nemá ani kázne, ani bázne.

A ved' socialismus je bez kázne, bez bázne, on tedy len na pôde beznáboženstva, na pôde nemravnosti, na pôde nesvedomitosti rastie.

Zednársky liberalismus splodil túto pôdu, zednársky liberalismus uviedol všade, kde len vidíme socialismus, zákony, dľa ktorých aj bez viery, bez náboženstva je dovoleno žiť, preto vraj tedy, človek za statočného občana môže byť považovaný.

Liberalismus všade, vo všetkých krajinách bojuje proti duchu kresťanskému, nasledovne on všade podporuje nekresťanské smýšľanie, čo je ale počiatkom socialismu.

Naša kresťanská povinnosť je tedy lomif,

prenasledovať perom, slovom, skutkom nielen socialismus, lež aj liberalismus, ktorý je otcom všelijakých zlých vecí.

Keby spravdливо sa zachádzalo s občanmi; keby sa podporovala nábožnosť; keby sa ľudsky a milosrdne zachádzalo s chudobou: vtedy by nebolo treba strieľať na ľud, báť sa ľudu.

L'ud miluje Boha, miluje tú hrudu, na ktorej sa narodil. Že ale na mnohých miestach kričí celkom besne a omámeno: nenie Boha, nenie vlasti; kto je tomu na príčine?

Kto povedal, že netreba náboženstvo vy- znávať, netreba do žiadnej cirkve patriť, lež aj bez náboženstva je dovoleno žiť; tam priviedol tak ďaleko nespokojný ľud, že už ani v Boha neverí. A to liberalismus bol, ktorý ešte vždy široko ďaleko drží opraty v hrsti a panuje.

Kto zaprel a utlačil práva občianske ľudu, kto súžil pri volbách ľudí neodvisle chovajú- cich sa, ten spravil nemilou a nenávidenou vlasť pred ľuďom. A to je liberalismus. Boj proti liberalismu je základom prospešného boja, ktorý my kresťania proti socialismu viesť mu- síme. Dolu s liberalismom, dolu so socialis- mom.

Dr. Čachtičan.

Svätý Anton z Paduy a chlieb chu- dobných.

Nový liek oproti trápeniam života.

Podáva: Šaštínčan.

Istý učený a zbožný kňaz, menom Lokatelli pri- šiel do Rímu ku sv. Otcovi Levovi XIII-mu.

— Zkadiaľ si, synu môj? — pýta sa ho pápež.

Z Paduy som, svätý Otče, — odvetí Lokatelli.

— Z Paduy? . . . Z Paduy? — opakoval si sv.

Otec zadúmano. Šťastný si, synu môj, veľmi šťastný. A či miluješ vašeho Svätého, chýrečného sv. Antona?

— Ach! či milujem sv. Antona? . . . Pri hrobe jeho som sa zrodil, tam som rástol, pri krste svätom jeho meno som dostal; jakože by som ho nemiloval?

— Avšak, synu môj, len taká súkromná láska nepostačí. Keď my aj milujeme tohoto veľkého Svä- tého, s tým ešte niesme na konci; lež nútno je nám ešte i o to sa starať, aby sa úcta ku nemu kam diaľ, tým viac rozširovala sa. Požehnanie moje udelím tebe, jako i všetkým, ktorí budú s tebou na rozširovaní tejto úcty spolupracovať. To by zaiste nebolo dosť, aby ste len vy v Padue milovali sv. Antona; toho musí milovať celý svet; ved' on neni Svätým len vášho mesta Paduy, lež je on Svätým celého sveta, — hovoril námestník Kristov.

— Chápem, chápem, — prerečie dojatý Lokatelli, — Padua nesmie len pre seba podržať sv. Antona, lež poklad svoj musí prístupným učiniť celému svetu, aby sa zbožný ľud so všetkých strán tam hrnul a ctíť sväte pozostatky, obzvlášte svätý jazyk jeho, ktorý Boh iste nie bez príčiny pred porušením zachránil. Aby nie nadarmo sa nazýval tento Svätý — Antonom (t. j. hrmiacim), lež nech aj zvučí hlas jeho, jako hrmavica, po končinách zeme a vyborcuje svet z jeho mravnej otupelosti a nech nazpät' osadí vieru, ktorá je jedinou spásou našou uprostred terajšej záplavy hriechov. Všeobecne známá vec je, že sv. Anton ztrate- né veci vyhľadať a naleznuť pamahá; keď by chcel on aj vieru vyhľadať, ktorá tiež z mnohých sídc sa vytratila! O sv. Antonovi čítame, že on mrtvých kriesil; keď by chcel on aj všetkých duševne zomretých k životu vzkriesiť! O sv. Antonovi vieme, že on vetry tíšil; keď by chcel on aj v spoločnosti ľudskej zuriace výchre ztíšil a svornosť a jednotu nám prinavrátiť! V ťažkom veku žijeme, zlé časy sa valia na nás; u sv. Antona paduanského hľadajme pomoc a útočisko.

*

Svätý Anton, až nápadne pomahá v čisto zemských záležitostiach; on je opravdivým Svätým terajšieho hmotárskeho veku. On zaobstaráva chlieb pre chudobných; — on poskytuje zázračnú pomoc v tisícerych väčších-menších protivienstvách života; — on sa znižuje až na zem ku nám, a tu zraky naše k nebesiam obracia, k modlitbe nás napomína, a povzbudzuje jak zákony, tak aj len po zemských veciach baživých hmotárov ku dobročinnosti. Premnohí už, jedine len preto udelili chleba chudobným, pona- váč sv. Anton ich rozličné žiadosti vyslyšal. Divné sú tie cesty Božie! Úcta k sv. Antonovi so dňa na deň sa vzmahá, viera znovu rozkvetá, chudobní obdržujú chlieb, ľudia nanovo počínajú veriť v účinnivú a zá- zračnú moc modlitby a almužnej a — oko naše s dôverou môže pozierať do budúcnosti.

Svätý Anton v Toulone a „chlieb chudobných“.

V južnom Francúzsku je jedno chytré prístavné mesto, menom Toulon (č. Tulon); v tomto už od siedmich rokov udeľuje sv. Anton svoje milosti a roz- davá chlieb chudobným. Na dráhe Lafayette (č. Lafa- jett) zvanej pod číslom 41. vidno jedon domec a v ňom jedon dosť nepatrný sklep; v tomto skliepku istá slečna menom Bouffier (č. Buffir) vede až priveľa skromný obchod s plátenným tovarom. Od istého času je tam veľmi živo; jedon druhému si tam kľučku po- davá. Ľudia chodia — idú bez prestania; avšak nie, aby dačo kupovali, lež aby si volačo od sv. Antona vyžiadali, alebo aby svojej podlžnosti naproti jemu zadosť učinili. Tam môžete vidieť všetky triedy ľudu pospolu: urodzené panie, predavačky, vysoko posta- vených dôstojníkov, jednoduchých vojakov, kňazov,

svetských pánov, dietky, starcov. Čo tam však hľadá táto rozdielná miešanina ľudu? Všetci bežia cez sklep a rovno idú do zadnej malej komorky. V komorke, v pravom zadnom kútiku, stojí socha sv. Antona, ktorú zbožné ruky každodenne pestrými kvety ozdobujú. Pri nohách sochy je uložená pokladnica. Celá tá ka- plnka však, jestli možno ovšem tak nazývať tú malú komorku, nemá obloka; pochmurné svetielko len cez uzký sklep sa tam vdiera. Tu má ešte složené chu- dobná slečna Bouffier aj všetky kisne, v ktorých ob- chodnú látku obdržiaava. A tu, v tomto sklade čini sv. Anton paduanský svoje divy. Áno, v tom skliepku, v tej nepatrnej komorke, uprostred tisknucého sa ľudu vyslychá sv. Anton všetkých, ktorí sa k nemu utí- kajú; tam udeľuje on svoje hojné milosti. Tu, upro- stred toho obchodného riadu, padajú ľudia na kolená, nič nedbajúc na to, že o pár krokov iní o plátno sa jednajú. — Potom, keď už svoju pobožnosť vykonali a so všetkým sa sv. Antonovi zdôverili, viac-meň pe- niaz vložila do pokladnice; to — na chlieb pre chu- dobných, každý dľa možnosti vkladá; ubohá vdova, alebo služobná — haliere, zámožnejší — striebro, a bohati aj zlato dávajú, a najdú sa niekedy aj cenné bankovky.

To sa všetko obetuje chudobným na chlieb.

Čo to má byť však ten toľko spomínaný „chlieb chudobných?“ Začnime od počiatku. Slečna Bonffier 12-ho marca ráno r. 1890. nijakým činom si nemohla otvoriť dvere od sklepu; zámok sa bol po- kazil. Posla'a do susedov pre zámočníka, ktorý tiež asi hodinu márne sa namáhal dvere otvoriť. Zprvu rozličnými kľúčami proboval otvárať, avšak bez vý- sledku; zabehnul teda domov pre dláta, chcejúc s nimi tie dvere vylámať. Kým on doma meškal, slečna asi takto v sebe uvažovala:

— Zprobujem, slúbim sv. Antonovi chlieb pre chudobných; možno, že predsa len nebudeme musieť tie dvere štiepať?

V tom príde zámočník i s pomocníkom. Slečna ho nasledovne osloví:

— Pokuste, pane majster, ešte raz tými kľúčami otvárať; slúbila som sv. Antonovi chlieb pre chu- dobných; snáď predsa ich budeme môcť otvoriť? . . .

Sotva prvý kľúč v závore otočil, dvere sa pekne otvorily, — Od toho dňa slečna Bonffier a jej známi, v akejkolvek malichejnej záležitosti, vždy len ku sv. Antonovi sa utikávali a zkusili, že prosby jejích vždy boly vyslyšané. Neskôr malú sochu sv. Antona po- stavili do spomenutej komôrky a od toho času, od skorého rána až do pozdneho večera neustavne pri- chádzali ľudia, aby si tam lebo volačo vyžiadali, alebo volačo darovali. Isté bezbožné novinky pisiac o zázračnej komôrke a o chlebe chudobných, celú vec na posmech chcely obrátiť, avšak tým len veci poslu- žily, lebo vzbudily pozornosť na tú komôrku a jej chýr len rozšírily. Počet tých, ktorí „chlieb chudob-

ných“ sv. Antonovi, — v tom páde, jestli prosby jejich vyslyší, — zaslúbili, so dňa na deň sa množil. Ponevác však na chlieb určené peniaze zväčša len slečne Bouffier odovzdávali, táto okolnosť ju k tomu pohnula, aby ku soche sv. Antona pokladnicu postavila. Za nasbierané peniaze potom chlieb kúpila a odšikovalo ho do ústavov pre siroty a chudobných. Z počiatku len v Toulone rozdávala chlieb, neskoršie však po celej diecezi a teraz už po celej krajine mnoho sirotčincov a chudobincov obdržia chlieb sv. Antona. R. 1892. asi 2800 zl. sa nasbieralo do pokladnice toho Svätého; r. 1893-om 19 tisíc zl.; r. 1894-om 55 tisíc zl. Neni dňa, v ktorom by nepriehádzaly poštové poukázky na meno slečny. V pripojených riadkoch vďaky vzdávajú sv. Antonovi a peniaze odosielajú slečne tým cieľom, aby za ne pre chudobných chlieb kúpila. Rozdielne sirotčinoe a chudobince dľa istého radu a dľa potreby dostávajú chlieb po 50, 80, 100 kilogrammoch. Mali by ste vidieť tie ubohé siroty a chudobných, jako spínajú ruky svoje, keď vidia ten pekný biely chlieb pred sebou na stole a jako ďakujú sv. Antonovi, a prosia Boha, aby všetkých jejich dobrodincov požehnal! V každom takom ústave, do ktorého sa chlieb sv. Antona posieľa, každý deň s rukami na kríž složenými sa modlia trikrát „Otče náš“ a trikrát „Zdravas“ s týmto povzdychotím: „Svätý Antone, priateľu Ježišov, oroduj za nás!“ A môžete veriť, táto modlitba má veľký účinok, — aj aby sa obsiah pokladnice množil, aj aby prosby naše vyslyšania došly.

Jedenkrát slečna Bouffier na žiadosť viacerých otvorila pokladnicu, ktorá sa inokedy len až večier vyprázdňuje; 140 frankov bolo v nej.

Dnes sv. Anton neni spokojný so svojimi chudobnými — rečí slečna, — lebo ináče viac by bol pre nich nasbieral. V tom leží volačo; možno, že chudobní sa nedobre modlili.

Tak sa vidí, že sv. Anton práve účinnú a nadprirodzenú moc modlitby a almužnej chce upotrebiť k tomu, aby spoločenstvo ľudské, ktoré je až prez mieru do zemských vecí zahrúžené, zase k Bohu priviedol a zraky jejich k nebesiam obrátil. Tento divotvorný Svätý tam vyhľadáva ľudí, kde sú oni k naleznutiu t. j. pri jejich všedných zamestnaniach. On ide za nimi, núka im svoju pomoc, aby len v srdciach vychladnutú vieru nepozorovane znovu roznieť môhol.

V Toulone zasiaté malé horčičné semeno dost skoro v mohutný strom sa rozrástlo. V malom sklepe, v ulici Lafayette, započaté dielo dnes už po celom Francúzsku je rozšírené. Len v meste Marseille (č. Marseil) má sv. Anton 21 pokladnic. V Bordeaux (č. Bordó) r. 1894-om 35-tisíc zlatých priniesla pokladnic; hodné pokladnice sa nachádzajú aj v Paríži a v kvzdom súcejšom meste a obci. Zvlášte v Paríži chlieb sv. Antona je opravdivým požehnaním pre chudobný ľud. Ba v Paríži a v Belgicku dokazuje sa

i to, že chlieb chudobných je najvýdatnejším prostriedkom oproti pliaze socialismu.

Podobné pokladnice sv. Antona nie sú však neznáme aj u nás v Uhorsku. Máme ich: v Bučapešti 6 pokladnic: v Prešporke, v Užhorode, Mošdoši, Fehér-Zichyfalva, Széchény; v Komárne, Zsombolya, Duna-Adony, Vojta a v Bohunicach. Žiaducné by však bolo, keď by sa toto dobročinné dielo aj u nás rozšírilo v tej miere, jako je vo Francúzku. Potrebni sme pomoci sv. Antona, aby nanovo oživila medzi nami tá viera, ktorou sa predkovia naši vyznačovali. Potrebni by bol aj chlieb chudobných, veď aj u nás sa už hybú robotnícke triedy. Kéž by sa chcela u nás v prvom rade uskutočniť tá krásna predtucha slečny Bouffier, ktorú ona raz tymito slovni vyjadřila:

— Ó, jak utešený pohľad to bude, keď všetci ľudia si budú vzájomne dobročinnosť a lásku preukazovať! Áno! Sv. Anton bude mocnou záštitou celému svetu vo všetkých protivenstvách.

Jaké milosti nám získá chieb chudobných?

Už nad sv. Antona neni! Ani jedon z pomedzi svätých, či v živote či po smrti, nebol toľkými a toľkorými zázrakmi oslavený, jako ten paduanský Svätý. Pápež Rehor IX. nazývá ho v tej listine, v ktorej ho za Svätého vyhlasil, najväčším dobrodincom Civkve, ponevác on svojimi skvelými divmi len s'ávu Cirkvi získal. Istý vrstovník jeho, keď videl tie zázraky, ktoré sa pri hrobe jeho dialy, poznamenal:

— Zázraky jeho spočítat je docela nemožno, lebo tým neni konca-kraja. Divy tvoríť, to už je jeho druhou prirodzenosťou a síce na toľko, že o mnoho divnejšie by bolo to, keď by ich nečinil, nežli je to, keď ich činí. — Najmä terajší vek vyznačuje on svojimi zázrakmi. Počujme len, čo vraví o ňom tá toulonská slečna, ktorú si on za svoju zvláštnu služobkyňu vyvolil:

— Knihy by som musela písať, keď by som chcela zaznačiť všetky tie duševné a telesné dary, ktorými sv. Anton svojich ctiteľov obahacuje. Môžte si predstaviť, čo dobrého činí on len za jedon deň! Neustavne prichádzajú nové a nové dary pre chudobných, ačkoľvek len vtedy je kto povinný svoj slub vyplniť, keď ho sv. Anton vyslyšal. — Aj premávka listov zo dňa na deň vzrastá; a v tých riadkoch koľká poniženosť, koľká láska k bližnému, koľká vďačnosť sa značí! — Vždy som dojatá, keď ich čítam.

A jak rozmanité sú adresy a oslovenia v tých listoch?! Vidme niektoré!

- Svätému Antovi, v Toulone.
- Kaplnke svätého Antona, v Toulone.
- Horlivej ctiteľke sv. Antona, v Toulone.
- Riaditeľke sv. Antona, v Toulone.

Toulon je veľké mesto a počítá asi 200 tisíc duší; a predsa každý vie, že tieto neuplne adresované listy patria slečne Bouffier.

Viďme včul niekoľko pádov, aby sme aspoň da-
jaký pochop mali, v jak rozdielnych potrebách nám
tento veľký Svätý pomáha.

Istý pán v ťažkej nemoci bol postavený, s jednou
nohou už bol takmer v hrobe, pritom však o spovedi
ani počul nechcel. Táto vzdorovitosť veľmi trápila jeho
dcéru. Utíkala sa ku sv. Antonovi a slúbila 10 zl. na
chlieb. V nasledujúcu noc odrazu nemocný v lôžži
svojej vstane a trasúcim hlasom volá:

— Už je tu? Už je tu?

— Kto? Asnáď kňaz? — pyτά sa všetrujúci.

— Áno, dajte ho volať, ale rýchlo!

Bola práve polnoc. O chvíľu prišiel kňaz, ne-
mocný kajúcne sa z hriechov vyznal a o hodinu
umrel.

Jedna stará osobka bola zase vo veľkej biede-
Težko sa živila z ročitého platu; zarobíť si už
nevládala a k tomu trpela na láмку. Mala však jeden.
žreb (lós.) Slúbila sv. Antonovi 100 zl., keď naň
vyhrá. A hľa, obsiahla viac, než si žiadala. Na žreb
síce nevyhrala, lež zdedila neočakávané 23 tisíc
zlatých.

Iný volakto hľadal obyvateľov do svojho dvojpo-
schodového domu, a vložil tým cieľom 12 zl. do po-
kladnice u sl. Bouffier. Sotva že sa domov vrátil, už
prišli ľudia s dostavkou po príbytku. O krátky čas
bol prenajatý celý ten veľký dom.

Volakto zase chcel odpredať na vidieku Toulona
sa nachádzajúci svoj majetok. V novinách uverejnené
oznamy ostaly bez výsledku. Medzi tým počul on
voľačo o sv. Antonovi u slečny Bouffier. Zašiel tam
ku nemu do komôrky; modlil sa a 25 zlatých slúbil
na chlieb. Po troch dňoch odpredal ten pozemok pod
najprajnejšími podmienkami.

Ivtá pani dva'siatpäť rokov sa modlila za obrá-
tenie svojej sestry, — avšak márne. Volajako sa jej
dostal do rúk, sošit o zázrakoch sv. Antona, neme-
škajúc ihneď učinila sľub, a celú záležitosť jemu po-
ručila. O pár dni už priala si jej sestra, aby sa s
Pánom Bohom smeriť mohla a na Nebevzatie P.
Marie skutočne sa pobožne vyspovedala a pristúpila
ku stolu Pána.

Iná sanoyská ženička požičala volakomu bez
poistenky 5 tisíc zlatých, ktoré nemohla žiadnym spô-
sobom od neho nazpäť dostať, konala deväťdňovú po-
božnosť ku cti sv. Antona, a slúbila chlieb chudobným
— a dostala svoje peniaze.

Jeden vysokopostavený dôstojník od námorného
vojska, mal veľmi surnú záležitosť v jednej obďale-
čnej krajine. I bol by ľúbil sa tam dostať so stredo-
zemomským válečným lodstvom, lenže nezbývalo
preňho miesta. Matka jeho mu radila, aby slúbil voľačo
sv. Antonovi, ten že mu pomôže. Posluchnul, a slúbil
25 zlatých.

(Pokračovanie nasleduje.)

Pomsta antisemita.

Ján Hrybék, pastier to nitrianskej obce N. smá-
dný bol za pálením.

Aby ho hrdlo tak netrápilo, a aby ho gágor tak
nepálil, vošiel do krčmy Habakuka Škrátka.

Figiarsky pastier, ktorý neškodno mal aj za
ušíama, keď pálenku vystrebal, takto pochovoril:

Pekný Habakuk, zajtra ti zaplatím za tú pálenku
tých 20 kr.

Habakuk na druhý deň miesto 20 kr. žiadal 40
krajciarov; a pretože pastier obce nevedel dokázať,
že on vraví pravdu, voľky-nevoľky zaplatiť musel tých
40 kr.

Počkaj, Habakuk, vyhrážal sa pastier, však to
ešte obanuje ktosi.

Čo myslel, to aj vykonal.

Obec dostala práve v tom čase bujaka. Pastier
Janko Hrybék dal mu meno Habakuk. Takým spô-
sobom stal sa Habakuk Škrátok drusom bujaka; alebo
jestli sa takto lepšie páči: bujak stal sa drusom Ha-
bakuka.

Ľudia sa tak smiali nad tým, že sa až za brucho
chytali, keď na druhý deň Janko Hrybék kričal na
bujaka: Na, no, Habakuk, na!

Škrátok taký bol nahneváný, že jeho tvár zelenú
barvu hrala; vybehol z krčmy, zlorečil nemecky, židov-
sky, slovensky.

Pastier ale chladnokrvne mu povedal:

No počkaj, Habakuk, ty ešte aj pohľadkáš tohoto
tvojho drusu, ba i prosíš ho budeš; ja ti to ukiažem.

Panský úradník, ktorý práve tade šiel, slúbil
pastierovi piatku, jestli vyvedie ten fgeľ.

No prídte sem len pod večer, pán veľkomožný,
uvidíte, že vykonám, čo som slúbil.

Večer ešte viac vykrikoval na ulici neďaleko krčmy:
Na, na, Habakuk, na! — A ten kujon okrem toho
ešte i židovský očenaš uviazal bujakovi na rohy.

Habakuk Škrátok celému pokoleniu Hrybkovmu
hrešil a zlorečil. Janko sa len usmieval pod fuzami.
Naraz zapískne; bujak rozbehne sa a žida na rohy
vezme nehľadiac na to, že je to jeho drusa.

Wáj, wej, woj, wáj, wáj, wáj, wájgešri! Janko
pomôžte mi aspoň ešte v tento kráť, pre Pána Krista
vás prosím, pomôžte mi. Aj pálenky vám dám nie na
borg (úver), ale za darmo. Janko, Janenko, pomôžte
mi, prosím vás.

Janko ale nechal žida kričať, ktorý pohľádzal
bujaka: Ne, ne, thy Habakuk, ne, ne!

Bujak ale nevšimal si ani pohľadzanie.

Keď Ján videl, že to už nenie žart; bujaka
odohnal.

Žid už vtedy zamrel, tak ho niesli domov. Janko
ale usmievajúc sa vystrel ruku, do ktorej mu pichol
piatku pán úradník.

Škrátok ale zapovedal sa s pastierom si dačo
začať.

OBÝRNIK

Výstavu v Turíne už zahájil kráľ Umberto medzi veľkou slávnosťou 3. mája. Jako nám ztadiť píšu, veľké množstvo ľudí bolo prítomné pri tej slávnosti;

Jubiläum arcibiskupa vo Viedni. 20-ročné biskupské jubiläum mal 20. apríla b. r. kardinál arcibiskup Gruscha. Mnohí mu blahoželali.

† **Ján Budeusz**, pensionirovaný podolinský kat. učiteľ, kostolný kurátor zomrel v 66. roku veku svojho 15. apríla b. r. v Podoline. Bol on vznešeným vzorom katolíckych učiteľov.

† **Gr. Jozef Török**, ktorý z polovky domov idúc zle položil flintu pod sedlo, táto vypálila a celá rana jemu do nohy vbehla. Operovali ho, 30. apríla ale zomrel, ako nám z Ungváru píšu. S flintou pozorne treba zachádzať.

Nové nariadenie. Minister vnútra so súhlasom ministra financií vydal nariadenie, dľa ktorého zakázano je kramárom, krčmárom a kupcom dovoliť v svojej miestnosti, alebo dvore vyplácať robotníkov.

Návrat. Baraňajskí a šomodskí vystažovalci ubýdli sa v serimskej obci Maradiku. Ale už predtým opustili od Krista založenú vieru a kalvinami stali sa. Čo keď sa dozvedel diakovársky biskup Juraj Strossmayer, poslal k nim dvoch dominikánov missonarov, ktorým podarilo sa tých všetkých odpadilcov neverných svojej pôvodnej viere navrátiť do lona cirkve katolíckej.

Noví rytieri sv. hrobu. Jeruzalemský patriarcha Ludvig Pavi za rytierov sv. hrobu vymenoval prepošta Karola Landsteinera a ľudáka vyslanca dra Fraňa Majora.

Ostrov Kuba. Priestor ostrova tohoto obnáša 112,191 štvorcových kilometrov, lenže patria ešte aj menšie ostrovky k nemu. Obyvateľov je tam asi pol druhá milióna. Hlavné mesto má štvrt milióna obyvateľov, ktorí sú miešani: belosi a černosi. Zelezničné dráhy ostrova majú dĺžku 1600 kilometrov a náležia spoločnosťam; sú tam aj telegrafické čiary v dĺžke 3700 kilometrov.

Nové kresťanské potravné spolky. Vo spišskej Starej-Lubovni sa teraz tiež otvoril kresťanský potravný spolok. Vo Spiši — ako my vieme — sú ešte v Levoči, v Podhradí a v Novej-Lubovni kresť. potravné spolky. Teraz chcú zase v Iglave a v Podolincu také spolky založiť. Len smelo sa do práce, ku praktickému v skutkách sa zjaviacemu kresťanstvu. Krivonosí už dosť olúpili náš opustený ľud. Kresťania, spišskí bratia kupujte len od kresťanov!

Strelec manžel. V Budapešti strichol L. Benkó na svoju manželku Mariu Balassa, ktorá od dlhšieho času nežije s ním. Keď ju zarezal, strelil na ňu, ale ju netrafil. Ona utekala, on ale za ňou, a ešte dva krát strelil bez toho, že by jej bol uškodil. Na to ona do sklepu vbehla. Ešte aj tam strelil na ňu, ale ju netrafil. Jeden policaj ho chytil a do chládku zaviedol.

Zasnúbenie. Juro Zapf, notár v Zedjaru zasnúbil sa so slečnou Helenou Szimonits z Bialej.

Preč so zkuškami. Ruský lekár Iquatiev dokázal, že zkušky veľmi škodia človeku; u menších žiakov nie je to tak, lebo tí sa nemusia tak dlho chystať a tak moc učiť sa, väčší žiaci ale, ktorí dlho sa chystajú a hlavu si lámu, veľmi chudými stanú sa. A práve preto navrhuje, aby koniec spravil sa zkuškam. No sotva bude čo z toho. Vieme totiž, že aj od toho stáva sa človek chudším, keď sa potí, tedy zakážme telu, aby sa nepotilo.

Sobáše v marci b. roku. V marci bolo 4387 sobášov (vo febr. 26 tisíc). Najmien sobášov bolo v Orave a vo Zvolene. Za židov šlo 21 kresťanských dievok, 12 mládenčov ale zalúbilo sa do židovských dievok. V siedmich pádoch všetky deti budú kresťanské, v 1 páde ale všetky deti budú židovské.

Oravská stolica v synagóge. Oravská stolica v minulom mesiaci tiež oslavovala, uzavrelo sa, že aj do kostola sa pojde — do židovského, kde stoliční páni pod náčelníkom hl. županom ustanovili sa. No nech, lebo však kto vie, či by sa boli v kat. kostole klačiac a so sopnutými rukami modlili?

Lazaristi v Uhorsku. V Piliš-Čabe už majú dom lazaristi aj kostol zo štedrosti kráľ. kniežata Jozefa. Za dakoľko rokov aj v Pešti budú mať.

Nenie chleba. Taliansko od tej doby, čo prestalo byť krajinou a majetkom pápeža, veľkú biedu tre. Tak ku pr. najnovšie v Bagna-Cavallove oborili sa hladní ľudia proti mestskému domu, proti ktorému celú vojnu viedli, aby im mešťanosta chleba dal. Keď vojsko prišlo, viacerých fažko ranilo.

Tlačové pravoty v máji. V tomto mesiaci zas bude do sýtosti tlačových pravôt; väčším dielom socialistickí spisovatelia budú stáť pred tlačovú porotu, pred ktorú dostane sa ale aj oduševnený ľudák dr. Aleš Bakonyi a chýrny spisovateľ novinkár barón Kaas.

Fabrika na víno. Čitateľom tohto časopisu je známo, že v obci Likavka dolapili min. roku krčmára Samka Šulca práve vtedy, keď s pomocou Ignáca Fišera Ružomberčana za hodinu tri sudy vína urobil. Znalci dosvedčili, že je to k pitiu škodná tekutina a preto mu vrchnosť dala tie tri sudy do potoka vyliť. Že jak škodný bol ten nápoj, dôkazom toho je, že všetky hlače a žaby v potoku vykapaly. Stolica ich na peňazitú pokutu odsúdila, slávne ministerium ale výrok ten premenilo a Šulca na tri dni žaláru a 50 zl. pokuty. Fišera ale zas na dva dni žaláru a 25 zl. pokuty odsúdila. Títo dvaja vtáci už si odsedeli, lež tomu je nie ešte koniec, ponač teraz patričnému krčmárovi má byť odobratá licencia.

Zo sliepky kohút. Jako jakýsi nemecký novinkár píše, v Japonsku jedna malá 9 ročná sliepka dobre niesla vajca. Naraz ale prestala niesť, narástly jej ostrohy, veľký hrebeň, kosáre dlhé a pekné borká; ba si aj zaspievala, jako kohút. Keď ju zarezali, videli, že je ona už dokonalým kohútom. A — dodáva ten novinkár — takéto hry prírody časté sú v Japonsku.

Dobrý vták. Bulharská polícia odpísala hl. kapitánstvu policajov, že žid Abrahám Altschach 6000 zl. ukradol, potom ale uskočil do Maďarska. Už kurentujú tohoto obrezaného vtáka.

Koniec ožralstva. Nádenník Jozef Kotrec podnapil sa a v takom stave sadol na vicinálku, do Cinkoty chcúc ísť. V ceste soskočil s vlaku, ale tak nešťastlivo, že ťažké rany utrpel. Kto vie, či výnde z nich. Čo dobrého už kedy pošlo z obžerstva.

Dobry kvietok. Poštový úradník M. Fleischaker prevzal 50 rekomandovaných listov, naraz ale zbadá, že ich je 51. On tedy jeden otvoril, v ktorom 60 stoviek bolo. S tými stovkami išiel k sestre, ktorej všetko povedal. Lenže nebol dlho bohatým človekom, ponevác po krátkom čase prišli k nemu policaji, ktorí ho do chládku odviekli. Z počiatku začal tajiť, neškôr ale všetko vyznal.

Hortobágyi-Frank. V Karcagu zmizol akýsi Edmund Hortobágyi (kupec). O štvrt mill. zl. ošudil priateľov, ktorí mu dôverovali, potom ale uskočil. Jeho opravdivé meno je Frank, dľa ktorého sudiac, sotva by mal byť pokrstený. Policaji hľadajú ho.

Kliatba pálenky. Izidor Klepád, bpeštiansky robotník 2. mája nastrebal sa paleného, jako by to voda bola. Pod večer, keď sa domov poberal, kamarát ho nechcel pustiť, on ale rozgurážený súc pekelnícou tak udrel kamaráta po tvári, že tomuto nos odskočil. Hja z pekelnice len pekelné kúsky pochádzajú.

Ale mu dala. Jedna tučná pani vyšla a sadla si do vozňa električnej dráhy. Jeden pán poznamenal, že električná dráha nenie pre elefantov. Na čo ale ona odvetila, že je električná dráha taká, jako Noemov koráb, lebo v nej rozličné zvierence sú: od elefanta až po somára.

Moc svedomia. Vo Varšave u poľského kat. farára v istej obci po spovedi složil jeden kajúcnik 2300 rublov pre jednu vdovu, ktorej muža jednúc o toto bol oklamal.

Prostriedok proti plošticiam. Proti plošticiam vrele môžeme odporúčať octovú kyselinu, ktorú dostať v hocktorej lekárni; treba ju vstriekovať do škár a puklín nábytku. Táto kyselina hrdlo vykrúti nielen plošticiam, ale aj ich vajčkam.

Prepichnutý pisár. Valentin Ronsten pisár, ktorý vo Francúzsku sa narodil, do veľkej biedy upadol, žobraním si nadobúdzal chlieb. V Dunakesi tiež proboval šťastie, kde ho jeden četník prebodol preto, že nechcel povedať svoje meno a nechcel sa dať do chládku zaviesť.

Učinkovanie ľudovej strany.

Liberáli závidia ľudovej stránke jej účinkovanie. Ľudová strana je strana života. Od tej doby, čo započala hlásať zásady pravdy, slobody a kresťanstva, vždy viac a viac je tých ľudí, ktorí zásady jej si osvojili; a k vyvinutej zástave pristupujú. Daromné bolo hanenie liberálov, že sa ako dym pominieme, že ožili sme, ale len k zomretiu, daromné jeich vyhrážanie, že sfúknu nás ako pavučinu. Hja žijeme, rozširujeme sa, množí sa počet tých,

ktorí pravdu, slobodu a kresťanstvo, hlavné zásady to ľudovej strany milujú.

Dôkazom účinkovanie ľudovej strany sú hlavne naši vyslanci, ablegáti; je pravda, že len hrstka je ich, ale všetci za pravdu odúševnení mužovia, ktorí nepoznajú jedno: zahálanie.

Bánffy si dal 300 mamelukov vyvoliť, a títo na mnoho sú schopní. Vedia cestovať zdarma, sedieť v mravorovom paláci, v sneme, vedia *igen-ovať* a *nem-ovať* na kommando, vedia Bánffymu poklonu činiť, keď treba aj kresťanstvo napádať, ľudí vznešených úmyslov znevažovať, pomlúvať, všetko by vedeli, to dodáme, že niektorí by aj umu mali k mnohému dobrému, jedno ale *nechcu*: pravdu a kresťanstvo zastávať. Pravda oči kole, ako ale aj majú pravdu zastávať, keď mandáty nespravodlivým spôsobom obdržali, keď volení boli nie z vôle slobodných voličov, ale tak komisnými prostriedkami, ako sú peniaze a nátlak.

Keby tak boli do snemovne vnišli, ako vyslanci slobodných voličov, veru obličaj snemovne by celkom iný bol. Keď ale obdržanie mandátu závisí od toho, ako kto sa ľubi Bánffymu, je-li možno najst mužov, ktorí by za pravdu horeli, ktorí by v čas potreby zásady kresťanstva zastávali? Nie! ako jeden, tak smýšľajú aj všetci. Keď Bánffy povie, že na posledy uhorská zástava je len zo všelijakých barví sošitá *handra*, odkúd to, že nieto v tom tábore muža, ktorý by česť uhorskej zástave vedel dať a statočnosť krajiny brániť? To len tak možno, že čo Bánffy povie, to je sväté, tomu sa protivíť nikto nemôže, a kto by sa protivil, to by bol blázon, lebo tak by ho z tábora svojego vypukli, že ani by nevedel, jak ďaleko zaletí.

Ale dal, ako by títo páni mohli zastávať zásady kresťanstva?

Uveríme a uznáme to, že Csákv, bývalý minister, je vvsokoučení človek, aj to uznáme, čo o ňom hovoria, že usilovnosť jeho nezná hranice, ako ale možno to, že Csáky, syn cirkve katolíckej, práve to si vyvolí za predmet účinkovania svojego, aby vo všetkom cirkev zarmútiť mohol? Či v skutku tí otcovia vlasti iného predmetu roboty by nemali, ako jedine len cirkev napádať. Čo-že za slávu získal tým, že uviedol zákon, by údovia cirkve sa nemnožili, či je to nie tolko, ako matku svoju, ktorá ho pri krste svätom k životu večnému zrodila, oflinkovať a trápiť?

Sami synovia naši vlastní, nech len sa pojednávajú cirkevné veci, boria sa na matku svoju, kdežto židáci, kalvíni a lutherani svoje cirkevné práva zastávajú, ako to v inom článku

k poučeniu všetkých statočných kresťanov vysvetlíme.

A sloboda?! Tejto v Uhorsku vyzvonili. Aká je to sloboda, kde ani len slobodno hlasovať a voliť nemôžeš. Župani vopred meldujú hlavnému pánovi, že toľko a toľko vyslancov budú lífruvať, a potom lífrujú, ako predpovedali.

Liberáli sa divia, že Karol Kálmán vyslanec ľudovej strany Bánffyho s Nérom, tým najukrutnejším cisárom rímskym porovnal. Kde to isté utlačovanie, to isté prenasledovanie, oflinkovanie práv ľudu slobodného, tam to málo platí, či povieme Bánffy, a či Néro.

Keby nebolo ľudovej strany, veru by to veľmi smutno bolo, lebo už v tom mravne zkaženom svete nebolo by človeka, ktorý by tie najvznešenejšie dary človeka zastával.

Chvála Bohu, že povstala táto vznešená strana, ktorá neohroženo bráni najznamenitejšie vlastnosti človeka: pravdu, slobodu a vieru.

Tito mužovia neunávne pracujú v sneme rečnia so silou pravdy, účinnosti a horlivosti za zásady kresťanstva. Odkrývajú chyby, a keby len chyby boli, ale hriechy liberálov, tu verejno skutky liberálov kritisujú, a účinkovanie jejich donáša ovocie, lebo vždy viac a viac privrzcencov má ľudová strana, a už nestoja neporuženo oltáre Baálov a Beliálov. Preto hnev je veľký, zlosť hrozná u liberálov na ľudovú stranu. Nuž ale takto bolo vždy, pravda má silu zvláštnu, a silou touto preborí a zničí aj ukrutnosť ohavníkov, aj tyranstvo ukrutníkov. Toto vôbec o ľudovej strane, ako účinkujú jej jednotliví údovia o tom neskôr.

Predmiersky.

DOPISY.

TURZOVKA, dňa 2. mája 1898.

Vážený Pán Redaktor!

18. číslo Kresťana prinieslo dopis z pera „Pravdomluvného“ v ktorom obviňuje sa bytčianska filiálka banky „Tatry“ a jej správa, že „tento ústav odbočil od svojho pekného povolania.“ — Ďaleko od toho úmyslu, jako by som sa chcel za fiškála napadnutej filiálky a jej správy vytisnúť, — lebo to ani nemôže byť mojou úlohou — v záujme pravdy, za čestnú povinnosť si pokladám nasledujúci faktum verejnosti predniesť.

Niže podpísany už dva roky stojím v spojitosti s vysoko cteným pánom Jánom Rehákom, direktorom

a správcom bytčianskej filiálky banky „Tatry,“ a od toho času kedykoľvek som sa obrátil v záujme farníkov turzovských o pomoc a požičku pre utisnutých gazdov našich k pánu direktorovi, vždy s tou najväčšou ochotnosťou som sa stretol, a p. direktor filiálky banky „Tatry“ vždy bol hotový aj chudobnému človeku pomôcť, kedykoľvek videl dostatočnú záruku a garanciu za peniaze banky, buďto na majetku poživavajúceho, buďto na úveru schopnosti záručníkov. Viacej pádov by som mohol predniesť na dôkaz toho, že p. direktor bytčianskej filiálky „Tatry“ viac učinil za chudobného človeka, nežli by to jeho povinnosť bola bývala.

Kapitál skrze bytčiansku filiálku banky „Tatry“ gazdom farnosti turzovskej na dlžobné úpisy vyplatený, obnáša už viac tisíc zlatých. Tie spomínane „mastné úroky,“ ktoré remeselník, alebo sedliak by platiť musel, som nezkúsil. Osem percentový úrok ale „mastným“ sa nemôže nazývať, lebo však žadon peňažný ústav od 8 perc. úrokov lacnejšiu požičku nedáva; pri čom ale aj to poznamenat musím, že ja všetky požičky od bytčianskej filiálky „Tatry“ pre utisnutých gazdov turzovských na 7 perc. úroky prostredkujem.

Ja neviem, v iných obcach jako sa robí, ale čo veľkej obce Turzovky sa týka, v záujme čistej pravdy tieto dáta k povšimnutiu dopisovateľovi „Pravdomluvnému“ uverejniť, za povinnosť som si považoval.

Štefan Krautmann, kaplán.

LUŽNA, 6. mája 1898.

Bieda na biedu.

V roku 1896. ponosovali sa roľníci najväčšími, že ačpráve úroda dosť hojná bola, predsa nie sú vstave riadne vyžíť. Za príčinu toho udávali cenu zbožia, ktorá tak nízka bola, že roľník utrúcal na nej. V nasledujúcom roku klesla zas úroda na polovicu, cena zbožia postúpila na hor tak, že dnes metričný cent zbožia po 14 zl. 60 kr. sa predáva. Roľník pri tom lebo nič, alebo len veľmi málo zvišil, neutratil tiež nič, lebo čo utratil na množstve, to vynahradiť mu odpredajná cena. Pozrime ale, jako stojí dnes remeselník, nádenník, slovom nižšia vrstva ľudu, ktorá z hotového groša žije.

Každý uznáť musí, že prenájom, denný výrobok behom posledného 1½ roka sotva sa povýšil; cena a počet výrobkov ručných ale následkom veľkej konkurencie fabrickej čo deň viac a viac klesá; vzdor toho každodenná výživa — múka — poskočila viac než dvojnásobne, ponevác jedno vreco múky, ktoré v 1896. roku 7 zl. stálo, dnes ho za 16 zl. ľazko dostať. Zárobok teda klesol a výdavok sa takmer sdvojnásobil. Kde tu vziať pokrmu k na ýteniu lačného žalúdka, ktorý podobne večitému mlynu mele neprestajne, a keď nemá čo, na vnivoč obracia majiteľa

svojho. Jestli-že vtedy chudoba trela tiehu, dnes ju požíva v hojnejšej miere.

Povedal by ale niekto, že farchu túto, ktorá povstala následkom podrazenia múky, nie len chudoba znáša, lež aj zámožnejšia trieda ľudu. Pozrime len bližšie a hneď sa presvedčíme o pomere, v jakom znáša ju chudoba a bohatšia vrstva.

1. Zámožnejší si ľahšie môžu preberať vo veľkom množstve pokrmov a potravných článkov, kdežto chudobnejší sú takmer nútení ku požívaniu zväčša len múčnych pokrmov. 2. Zámožnejšia trieda požíva len jemnejšie druhy múky jako sú na pr. č. 0 alebo 2.; chudobný a ubiedený ľuď ťažko si môže hlad utísiť so 7-ou. Skúmame ale, o koľko postúpila jemnejšia či ľahnejšia múka, a o koľko černejšia a poznačme tento rozdiel v percentoch. Týmto cieľom poznačujem ceny jedného a toho istého mlyna od dňa 30. júna 1896. a dnešné jeho ceny jako nasledujú:

	Cena múky s dňa 30. júna 1896.	Cena múky 29. apríla 1898.		
Číslo 0	11 zl. 30 kr.;	20 zl. 60 kr.	drahšia o	82 %
" 1	10 zl. 80 kr.;	20 zl. 30 kr.	"	88 "
" 2	10 zl. 40 kr.;	20 zl. 10 kr.	"	93 "
" 3	9 zl. 50 kr.;	19 zl. 80 kr.	"	108 "
" 4	9 zl. 20 kr.;	19 zl. 50 kr.	"	112 "
" 5	8 zl. 60 kr.;	19 zl. — kr.	"	124 "
" 6	8 zl. 30 kr.;	18 zl. 40 kr.	"	124 "
" 7	7 zl. 10 kr.;	16 zl. 60 kr.	"	133 "

Netreba tu veľkého talentu, aby každý dobre pochopil mohol, že keď bohatší za svoju živnosť o 82 percentov viac platí, vtedy chudobný za svoju mizernú, rumunskú plevu o 133 percentov viac musí platiť. Kde je rovnosť?

Vidíme tedy, že bieda zas len biedu tlačí najväčšmi.
Kornel Medriczky, učiteľ.

Sbierka milodarov

na cieľ slávnostnej poklony koncom XIX. a počiatkom XX. storočia vydržiavať sa majúcej.
(Pokračovanie).

V predošlom čísle následkom tlačovej chyby o jednu korunu a dakoľko halierov menej bolo vykazané; opravdivá summa je 836 kor. 89 hal.; od tej doby ale prispel k tomu cieľu Ján Spaček (Nitra) so 7 kor. a 20 haliermi; do hromady: 844 kor. a 18 halierov.

V Budapešti, 6. mája r. 1898.

Dr. Jozef N. Janda.

Knížná polica.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík. Dvojmesačník. Cena 1 zl. Vrele odporúčame.

Mesačník „Naša Nádej“ rečený vrele odporúčame ct. čitateľom. Obyčajne na 24 stranách on vychádza každý mesiac. Tieto sošity majú za cieľ rozširovať poklonu k prev. Sviatosti Oltárnej. Cena na celý rok 80 kr. Zvlášte duchovným a ruženským spolkom ich odporúčame do priazne.

„Veľká Novina“, čili la saletteské proctvo, ktoré vzťahuje sa na koniec sveta, a ktoré Panna Maria dvom pastierskym deťom sdelila. Cena 25 kr. — *Veľká pliaga sveta.* 120 strán obsahujúce dielo toto vysvetľuje veľkú novinu. Opisuje boj Ancikrista s Eliašom a Henochom, opisuje i to, v jakom tele budeme vzkriesení, kde budeme bývať, čo budeme jiesť atď. Cena 70 kr. — Tieto diela razom objednané stoja 80 kr. Vrele ich odporúčame.

Príprava ku sv. spovedi a prvému prijímaniu. Poslovenčil dr. Jozef J a n d a. Cena viaz. 15 kr.; broš. 10 kr. Vrele odporúčame toto výborné dielo, ktoré *Lujza Čery* v Budapešti vydala.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov *„Krestan“-a*, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslat, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Amerika. Jozef Hrtanek. Na minulý rok 2 zl.; na tento rok 4 zl.; Pavel Hrtanek a Štefan Jurička nech reklamujú svoje peniaze, lebo u nás v knihe nejsú naznačené. — *Palko.* Na minulý rok 2 zl.; na tento rok 4 zl.; Veľkú Novinu a Veľkú pliahu dostať u dp. kaplána Michala Varga vo Vacove (Vác). — *Rajcsan.* J. R. Od 1-ho mája 1898, do 1-ho januára 1899. 1 zl. 30 kr. — *Topolčany. Figliar.* Ponevác ste neuhádli, poviem vám: Dieťa. — *Jožko Lapaj v Trebaticach.* To je veru veľká chyba, keď je hlava šedivá; a k tomu nič nenie v nej. — *Dl. P. v Dlh.* Tie 4 zl. sme do Vacova poslali. U nás (v kaplánke) nenie sklad na knihy; vopred vám ďakujem za to, čo ste slúbili, lebo viem, že na vás sa to nemôže vzťahovať: Sluby sa sľubujú, a blázni sa radujú. — *J. Žil.* Kalendár otvorené ústa má, a nechcete mu do nich hodiť to, čo ste mu slúbili. — *A. Hl. Sl.* Hm, kto čo hľadá, najde; ja som už tri roky tu, a ešte som nebol v takej miestnosti, kde by sa také kúsky stváraly. Pán Boh zaplac blahoželanie. — *Kulifaj.* Človek nikdy nevie, kde sa potkne; a preto neradím vám i ďalej mlieť tak tým jazykom. — *Vrbové.* Dajte tomu pokoj, lebo: Lepšie malú pravdu znieť, ako pre ňu právo viesť.

Do pozornosti objednatel'ov kosy
odporúčame oznam Jozef Sohrových kosí, v našom časopise uverejnený, a prosíme ct. čitateľov, aby svoje objednanie čím skorej nám sdělili na objednatel'skom hárku k 15-mu číslu pripojenom.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštára, aby reklamoval noviny úradne on. To je pevniny učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej direkcii. Veď to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten oson, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslene.

Budapeštianske obchodné zprávy.

1. **Zbožie.** Pšenica (žito) banátske 00—00. — Od Tisy 14.45—15.25. — Od Pešti 14.40—15.20. — Zadunajské 14.45—15.25.

Raž 9.90—10.20.

Jačmeň na krmenie 6.75—7.00. — Do pálenice 7.00—7.50. — Na pivo 8—9.50.

Oves 7.70—8.00.

Kukurica 6.20—6.30.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
23.70	23.30	13.00	22.20	21.50	20.70	19.70	17.40

7½	8
14.10	8.20

Otruby fajnové 4.40, grobovité 5.30.

3. **Strovy.** Veľká biela fizula 6.25. — Malá 8.25. Hrach 8.50. — Pšeno 4.75—5.00. Konopné semä 8.25—8.50.

4. **Semä na sejbu.** Červená jatelina 32—40 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 35—24 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladic 5.75—6.

5. **Hyd a vajca.** Kura 60 kr. — Sliepka 70 kr. — Kapún 1 zl. — Morka 2.80. — Krmená hus 3.60. — Kačka 1 zl. — Krmená kačka 1.50. — Vajca 6—7 kusov 20 kr., 32—34 kusy 1 zl.

6. **Svine.** Prasec 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—59 kr.

7. **Telce.** Živé 28—30 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kr. kilogram.

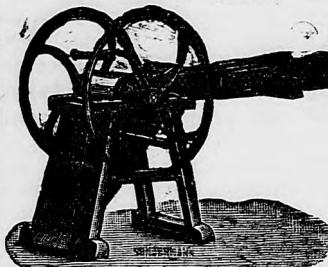
8. **Masť a slanina.** Sviňská v sudoch 65—69 zl. — Bielotabuľová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 66—69 zl.

9. **Remeň** funtový od 14—18 kl. tercy 142—144.
10. **Kraviny** vrázkované 5—6 kilové 170—175.
11. **Tefaciny** barnavé 10—13 kl. 390—420.
12. **Potrava.** Seno. Lúčne seno 1.70—2.40 kr. — Slama. Na postielanie 1.30 kr. — Žup 1.70 kr.

Zodpovedny redaktor: Mikuláš Lepšényi.

MICHAL TRESKOŇ

V Bytči (Nagy-Bittse, Trencsénmegye),

fabrika na hospodárske mašiny, odporúča pp. hospodárom žentúre, sečkovice, mlátačky, rajtáre, triery, rozsievačky, šrotovníky, struhadlá, mašiny na kapustu, mašiny na moržovania kukurice, pluhy a brány, amer. hrable, mašiny na lámanie stromovej kôry, mačkadlá na slad a borievky, cirkulárne pily, mangle na prádlo, decimálne váhy.

Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent stojí 6 zl. 50 kr.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE LEN VYDAVATEĽSTVO „KRESŤANA“ PRIJÍMA.

TLAČIAREN

SVÄTÉHO GERHARDA

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštna vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obecných predstavenstvá na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Prosíme pozor dať.

☛ V Maďarorságu veľmi je rozšírené v obchode zavratníctvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona,“ ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, zavratníkom trochu na prsty klopol, všemožnými figlami napodobňujú ju a prevádzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona,“ proti tomu osvedčujem sa, že v Maďarorságu nedržím ani jednatela ani podomníka. Opravdivá kosa „sv. Antona“ len u mňa môže sa dostať.

Ctené vidiecke obecenstvo nemôže sa zaobísť bez jedného nástroja, bez kosa. Dobá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nenie hodná, aby sme ju do ruky chytli. Každý to dobre vie, a predsa mnohí slepo veria zriedkavými liškavými výrazmi vychválenými kosáma týmto dopieravým odpredavačom. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhoveľa žiadosť kupovačov.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť menovaná kosou ľudu, ako ju na mnohých miestach menujú.

Toľkých a takých uznání pôvod je ten, že je ona trváca, ani pritvrdá, ani primáká není a podivuhodne ľahká.

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, pretože následkom tohoto obyčajne zmäkne zadná časť kosa.

Vela gazdov následkom chybného kovania aj tú najlepšiu kosu pokazia. Pri kose „sv. Antona“ nemôže sa to stať, pretože ona už vo vykuvanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kovaní aj behom viac dní dobre kosí kosa „sv. Antona“ a po jednom brúsení aj na 150 rokov sa dá s ňou dobre kosíť aj tá najtvrdšia brehová tráva.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci premením.

Ceny kosí „Svätého Antona“.

Zdĺžka cmtrov: 70 75 80 85 90 95 100

Cena kosa zl. l.— 1.05 1.10 1.15 1.20 1.25 1.30 kr.

Ameganský kosový kameň je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. Strieborna-ocelová babka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — Ocelové kosáky „sv. Antona“ po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kosí, franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pričíni. **Jozef Sohr v Somogy-Szille.**

Kosa len vtedy je opravdivá, jestli na stupni je môj obranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: **Ocelová kosa sv. Antona Sohra.**

☛ Obrázkový cennoslov zdarma. ☛

Krajinský sústredný sklad kresťanských potravných spolkov.

Budapešť, IX., Ferencz-körút 16.

☎ Telefon 61—59.

Svätého — Gerharda

☎ Telefon 61—59.

TLAČIAREN a VYDAVATEĽSTVO KNÍH

BUDAPEŠŤ, VIII. OKRES, PRÁTER-ULICA 44.

odporúča sa na vystavovanie tlačových dielov a síce: týždenníkov, kníh, cenoslovov obežníkov, povolaní kariet oddania sa, tanečných poriadkov, náročných oznamov v utešenej podobe a lacnej cene.

Vidiecke objednávania hneď sa prevedú.

Tlačeno v tlačiarni „Svätého Gerharda“ v Budapešti, Práter-u. č. 44.